

ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE - SCIENTIFIC PAPERS PUBLISHED IN SCIENTIFIC JOURNALS IN REPUBLIC OF SERBIA

Miljan Miljkovic

Teacher Training Faculty in Prizren – Leposavic, Republic of Serbia miljan_miljkovic@hotmail.com

Abstract: Learning English has always been an important area of study of many authors. The issue of teaching and learning English language was dealt by educators, psychologists, linguists, philologists, adult and other theorists and practitioners as well as sociologists, philosophers and other writers in a broader approach. The importance of learning English language, methods, forms and means of learning, the role of teachers in teaching process and teaching English language in general in the Republic of Serbia, are just some of the topics to the author of numerous studies. These studies are more frequent in recent years, which is especially evident in the period of globalization. In recent years, numerous studies have been published in journals, conference proceedings and scientific journals. This has led to the emergence of problems with the selection of appropriate literature for papers of different types and levels of complexity. The selection criteria are different bibliographies. They depend mainly on topics like chronological selection of literature. There is an example of selected literature in this paper. It is based on a selection of articles published in the periodical in the Republic of Serbia, referred to in the Serbian Citation Index. The bibliography is related to the topic of learning and studying English in primary schools. By doing so, 12 papers have been chosen. They studied the complex and still insufficiently studied problems of the most common problems and shortcomings of teaching English in primary school. Selected bibliography represents a reference literature for the studied problem. The results of theoretical and empirical research are displayed in the selected papers and are comprehensive indicators for the most common benefits of learning English in the period of globalization. This particularly refers to the benefits of knowing English language in relation to other world languages. The aforementioned literature indicates the most common problems of learning English, which despite the simplicity continues to be a problem of individual students in their learning process. It was pointed out that the acquisition of knowledge is not linear, as well as insufficient competence of individual lecturers of English, as the key problems. This is especially true in the teaching of English in some private schools. This introduction points to the general process of making the essay topic. The APA standards were used for the analysis of selected literature. Texts were presented chronologically by year of publication, first being analyzed newer sources. References are given in alphabetical order, at the end of the paper, by first letter of the surname of the author. Selected literature indicates the most common problems of chosen literature. This particularly refers to insufficient synthesise. It also refers to the availability of certain resources. Hereinafter, the brief 12 is shown relating to a given topic. At the end of the paper there is also a conclusion. Enclosed list of the works analyzed and used literature has been given.

Keywords: Study, language, English, research, lecture.

ENGLESKI KAO STRANI JEZIK – NAUČNI RADOVI PUBLIKOVANI U NAUČNIM ČASOPISIMA REPUBLIKE SRBIJE

Miljan Miljković

Učiteljski Fakultet u Prizrenu – Leposaviću, Republika Srbija miljan_miljkovic@hotmail.com

Rezime: Učenje engleskog jezika je oduvek predstavljalo značajno područje proučavanja mnogih autora. Ovim problemom bavili su se pedagozi, psiholozi, lingvisti, filolozi, andragozi i ostali teoretičari i praktičari koji se bave problemima nastave učenja. U širem pristupu i sociolozi, filozofi i ostali autori. Značaj potrebe učenja engleskog jezika, metode, oblici i sredstva učenja, uloga nastavnika, najčešći problem učenja engleskog jezika u Republici Srbiji, samo su neki od problema proučavanja brojnih autora. Ova istraživanja su sve učestalija poslednjih godina, što je naročito došlo do izražaja u periodu globalizacije. Poslednjih godina objavljena su brojna istraživanja u publikacijama, zbornicima radova i naučnim časopisima. To je dovelo do pojave problema sa izborom odgovarajuće literature za pisanje radova različitih karaktera i nivoa složenosti. Kriterijumi odabira bibliografije su različiti. Oni uglavnom zavise od teme kao i od hronološkog izbora literature. U ovom radu prikazan je jedan od primera izbora literature. On je zasnovan na izboru radova objavljenih u načinim časopisima u Republici Srbiji, referisanim u Srpskom citatnom indeksu. Bibliografija je povezana sa temom učenja i proučavanja engleskog jezika u osnovnoj školi. Tako postupajući, odabranano je 12 radova. U njima je proučavana složena i još uvek nedovoljno proučena problematika najčešći problema i nedostataka učenja engleskog jezika u osnovnoj školi. Odabrana bibliografija predstavlja referentnu literaturu proučavanog problema. Rezultati teorijskih i empirijskih istraživanja prikazanim u odabranim radovima, celovito ukazuje na najčešće prednosti učenja engleskog jezika u periodu globalizacije. Pri tom se posebno misli na prednosti

engleskog jezika u odnosu na ostale svetske jezika. Pomenuta literature ukazuje i na najčešće problema učenja engleskog jezika, koji uprkos jednostavnosti i dalje predstavlja problem pojedinih učenika u njegovom učenju. Kao ključni problem istaknuto je sticanje znanja koje nije linearno, kao i nedovoljna kompetentnost pojedinih predavača engleskog jezika. To se naročito odnosi na učenje engleskog jezika u nekim privatnim školama. Ovim uvodom se ukazuje na generalni postupak izrade teme seminarskog rada. Za analizu odabrane literature, korišćeni su APA standardi. Redosled analiziranih tekstova je dat hronološki prema godini objavljivanja rada, pri čemu su najpre analizirani noviji izvori. Literatura, na kraju rada, data je prema abecednom redosledu prvog slova prezimena autora. Odabrana literature ukazuje na najčešće probleme izbora literature. Pri tom se posebno misli na njenu nedovoljnu sintetizovanost. Odnosi se i na dostupnost pojedinih izvora. U daljem tekstu, ukratko je prikazano 12 radova koji se odnose na zadatu temu. Na kraju rada dat je zaključak. Priložen je i spisak analiziranih radova i korišćene literature.

Ključne reči: Proučavanje, jezik, engleski, istraživanje, predavanje.⁶³

U radu se analizira trenutna i opšteprihvaćena literature međujezičke fonologije ostaju nerešena pitanja u vezi sa efikasnosti nastave izgovora engleskog jezika kao stranog, a takođe je malo radova koji se tiču stavova nastavnika prema teškoćama sa kojima se učenici susreću pri savladavanju izgovora. U srpskom naučnom kontekstu, koliko nam je poznato, datih radova gotovo da nema uopšte. Može se reći da je nerešenost pitanja u vezi sa efikasnosti pristupa nastavi izgovora posledica nesuglasica u vezi sa ciljevima u savladavanju izgovora, jer je dobro poznata debata oko toga čemu treba težiti u izgovoru stranog jezika - opštoj razumljivosti ili izgovoru nalik maternjim govornicima. Sam pojam razumljivosti izgovora se neretko preispituje, te se nastavnicima savetuje da pažljivo prouče šta on podrazumeva, kako bi na adekvatan način procenjivali izgovor svojih učenika, jer poneki autori čak smatraju da nastavnici nisu merodavni ocenjivači izgovora, jer su se navikli na artikulaciju svojih učenika. Stoga se naš rad bavi proučavanjem stavova srpskih nastavnika engleskog jezika kao stranog prema poteškoćama u izgovoru sa kojima su suočeni njihovi učenici na svakodnevnom nivou. Drugačije rečeno, učinjen je pokušaj da se utvrdi u kojoj meri su nastavnici svesni postojanja problema u izgovoru kod učenika, kao i da li su upoznati sa mogućim strategijama koje učenici koriste da ih prevaziđu, te da još jednom skrenemo pažnju na pomalo zanemareni segment učenja engleskog jezika kao stranog, to jest na nastavu izgovora.

Kako bi se odgovorilo na postavljena istraživačka pitanja, sproveli smo anketu, dakle, primarni instrument za prikupljanje podataka bila je anketa, modifikovana iz jedne prethodne studije koja je sadržala pitanja sa Likertovom skalom odgovora, kao i pitanja otvorenog tipa. Anketu smo sproveli tokom drugog polugodišta 2012/2013. školske godine putem elektronske pošte ili lično. Ukupno trideset dva nastavnika engleskog jezika u srednjim školama u Jagodini, Kragujevcu, Nišu, Kraljevu, Čacku, Leskovcu i Beogradu učestvovala su u anketiranju. Dati uzorak izabran je kako bismo poštovali kriterijum validnosti i pouzdanosti, jer su izabrani nastavnici svi predavali poslednjim dvema godinama srednje škole. Za analizu dobijenih podataka koristili smo se kvantitativnom i kvalitativno-deskriptivnom metodom, naime, procentualni proračun korišćen je za izračunavanje odgovora sa Likertovom skalom, dok su odgovori na pitanja otvorenog tipa kvalitativno obrazloženi. Rezultati ankete su pokazali da srpski nastavnici smatraju da učenici generalno imaju loš izgovor engleskog jezika, ali se u realnosti vrlo malo toga preduzima kako bi se posebno osmišljenim programom nastave, ili dela nastave, ublažili postojeći problemi. Naročito je zabrinjavajuće gotovo potpuno zanemarivanje prozodijskih osobenosti stranog jezika, to jest ritma, akcenta i intonacije.

Imajući u vidu da je učenje engleskog kao međunarodnog jezika komunikacije sve više uočljivo, zaciľ je rad postavio ispitivanje razvijanja veštine govorenja kod dece mlađeg školskog uzrasta. Sobzirom na tipične razvojne karakteristike dece kao što su poriv da razumeju (drive for understanding) i instinkti da interpretiraju značenje neke situacije, koje su uočljive na maternjem jeziku, logično je pretpostaviti da se te karakteristike prenose i na učenje stranog jezika. U toj situaciji, kako istraživanja pokazuju, veoma je važno znati da deca aktivno učestvuju u ure-konstrukcijama značenja i sa nagašenim socijalnim elementom razvojem tzv. "jezikau izgradnji". Dabit o bilo moguće, trebalo bi prilagoditi (scaffold) jezik koji se podučava kako bi odgovori opotreba učenika i njihovom kognitivnom razvoju. Istraživanje je obuhvatilo testiranje učenika na početku, pre časova pripreme (kao bi se utvrdilo njihovo znanje), dva puta tokom procesa obuke (kao bi se utvrdilo stepen ispod nazaj napretka) i na kraju obuke, pred odlazak nazvaničnog polaganja u Beogradu. Nijedan učenik nije bio potpuno početnik; s visui malim iskustvom pohađanja časova engleskog jezika u državnim školama u Srbiji. Kao rezultat obuke opseg vokabulara je proširen i obogaćen. Učenici su pokazali spremnost, interesovanje i entuzijazam da nauče novi

⁶³ Jerotijević Timša, D. (2016). Stavovi Srpskih Nastavnika Engleskog Jezika Kao Stranog O Problemima U Izgovoru I Strategijama Za Njihovo Prevazilaženje. Inovacije u nastavi – časopis za savremenu nastavu, 29(2), 67-80

vokabular, a teme, situacije i kontekst su im bili interesantni. Sama činjenica da će i zaista razgovarati sa osobom kojoj je engleski jezik maternji doprinela je motivisanosti. Same aktivnosti, koje su bile kontekstualno utemeljene, takođe su doprinele da se engleski jezik doživi kao sredstvo komunikacije. Najveće promene i napredak uočene su na nivou sintagmi (chunks of language) što se vokabulara tiče, i na razvijanju veština opisivanja slika i povezivanja niza slika u priču. Uz to, razmena informacija (information exchange) doprinela je razvijanju jezičkih funkcija kao što su traženje i pružanje informacija, davanje ponuda, odbijanje i slično.⁶⁴

Istraživanje ima za cilj da razotkrije neke od nastalih problema sa kojima se nastavnici susreću na časovima akademskog pisanja, naročito imajući u vidu sveukupnu kompleksnost istraživanja engleskog kao drugog stranog jezika. Moj glavni istraživački cilj je da ukažem na uzroke nerazumevanja između nastavnika i učenika kojima je engleski drugi strani jezik. Zbog raznih uticaja na uslove za izučavanje jezika, mora se uzeti u obzir celokupni profil studenta kome je engleski drugi strani jezik.⁶⁵

U ovom radu razmatra se odnos između tradicionalnog i savremenog načina rada na časovima nastave engleskog jezika i uloga nastavnika i bibliotekara u podsticanju i razvijanju želje za učenjem i produbljivanjem poznavanja (stranog) engleskog jezika. Na književno-umetničkim tekstovima napisanim na engleskom jeziku moguće je ostvariti individualizovanu i diferenciranu nastavu, grupni oblik rada i rad u parovima, što omogućava učeniku da oseti melodiju i shvati sistem jezika. Listovi i časopisi na maternjem i stranom jeziku koji se mogu naći u školskoj biblioteci imaju značajnu ulogu u svim fazama učenja stranog jezika. Učeći na taj način strani jezik (engleski), kao i maternji, učenik stvara jedno i posebno leksičko jezgro koje predstavlja znanje koje se prenosi iz teorije u praktično korišćenje.⁶⁶

Strani jezici predstavljaju oblast kojoj se u obrazovnim politikama evropskih zemalja poklanja izuzetna pažnja. Poznavanje savremenih evropskih jezika posmatra se kao strateško opredeljenje od izuzetnog značaja za društveni napredak, a od svih jezika, najveća pažnja poklanja se engleskom jeziku. U najrazvijenijim zemljama Evrope već je postignut masovni društveni bilingvalizam sa engleskim jezikom i dvo-pismenost, a u zemljama gde to još nije postignuto, preduzimaju se opsežne mere u obrazovnim sistemima. Engleski jezik izučava se na sve mlađim uzrastima, obezbeđuje mu se prostor u nastavnom programu bar jednak kao maternjem jeziku i matematici, u nekim zemljama i veći, naročito u osnovnom obrazovanju; izučava se na svim obrazovnim nivoima i sve se više koristi kao nastavni jezik, naročito u višem i visokom obrazovanju.

ZAKLJUČAK

Kao što je u uvodnom delu bilo reči, analizirani su odabrani naučni radovi objavljeni u naučnim časopisima u Republici Srbiji. Preciznije, prikazana je analiza tekstova objavljenih u naučnim časopisima referisanih u Srpskom citatnom indeksu, u kojima se proučavaju različiti problemi učenja engleskog jezika u školi. Predstavljena su iskustva nastavnika, s kakvim se problemima susreću u svom radu i određene upute su date za dalji rad. Dati su određeni rezultati istraživanja npr. izgovora učenika u srednjim školama i zaključci izvedeni ukazuju na to da je izgovor veoma slab i da se na tome treba više da poradi.

Predstavljen je i opšti pogled na usvajanje engleskog jezika u mlađem uzrastu kod dece. Pođene su smernice da treba uložiti više truda i obratiti više pažnje na sam proces učenja i usvajanja engleskog jezika u korelaciji sa maternjim jezikom zbog sklonosti dece da preslikavaju situacije sa maternjeg na strani jezik i traže logično tj. isto objašnjenje. Pored rada sa decom i uslova u istom, dat je kratki prikaz kako studenti anglistike kojima je maternji srpski jezik savladavaju strukturu engleskog jezika, kako i sa koliko entuzijazma prilaze datom izazovu i kako shvataju svoju buduću odgovornost da stečena znanja reprodukuju i prenose na buduću generaciju s kojima će nesumnjivo da rade. Posebno interesantan je bio kratak prikaz prihvatanja stranog, u ovom slučaju engleskog, jezika u jugoistočnoj Srbiji. Iako se radilo o srpske i bugarske nacionalnosti, rezultati su lako primenjivi na južnu Srbiju, kao i na prostor Kosova i Metohije. Zaključak je sledeći, naime deca su postavila učenje engleskog jezika kao jezik izbora za učenje i medijum za komunikaciju međusobno.

Na osnovu svega navedenog, može se izvesti opšti zaključak, da analizirani tekstovi ukazuju na načine učenja engleskog jezika. On može pozitivno da utiče na obrazovanje, obogaćivanje stručnog i profesionalnog znanja, proširivanje vokabulara pošto je ogroman broj udžbenika štampan upravo na ovom jeziku. Takođe, istaknut je i značaj bibliotekara u procesu savladavanja engleskog jezika, ali samo u slučaju da i bibliotekar

⁶⁴ 3. Duka, V. (2012). Studenti Kojima Je Engleski Jezik Drugi Strani Jezik U Učionici Za Akademsko Pisanje. *Nasleđe*, 9(22), 271-272

⁶⁵ 4. Mišić, D. (2012). Učenik Između Tradicionalnog I Savremenog U Učenju Engleskog Jezika I Uloga Nastavnika I Školskog Bibliotekara. *Inovacije U Nastavi- Časopis Za Savremenu Nastavu*, 25(1), 127-133.

⁶⁶ 5. Ignjačević, A. (2003). Engleski Jezik U Obrazovnim Sistemima Evrope I Srbije. *Nastava I Vaspitanje*, 52(2-3), 195-205

vlada datim stranim jezikom. Sam proces usvajanja engleskog jezika praćen je brojnim teškoćama prilikom usvajanja. Te se greške ogledaju u međujezičkim, unutarjezičkim i razvojnim greškama. Sve ovo je sastavni deo procesa učenja i svi ovi probleme trebaju se uzeti u obzir u toku nastave u školama. Dalji problemi se ogledaju u varijetetima izgovora, primarno odnoseći se na američki i britanski izgovor. S obzirom da se Engleski jezik izučava u sve mlađim uzrastima, time je i odgovornost samih nastavnika sve veća i značajnija.

LITERATURA

- [1] Jerotijević Timša, D. (2016). Stavovi srpskih nastavnika engleskog jezika kao stranog o problemima u izgovoru i strategijama za njihovo prevazilaženje. *Inovacije u nastavi – časopis za savremenu nastavu*, 29(2), 67-80.
- [2] Matic, M. (2013). Pобољшanje veštine govorenja na engleskom kao stranom jeziku kod učenika na mlađim školskom uzrastu. *Inovacije u nastavi – časopis za savremenu nastavu*, 26(1), 97-104.
- [3] Duka, V. (2012). Studenti kojima je engleski jezik drugi strani jezik u učionici za akademsko pisanje. *Nasleđe*, 9(22), 271-272.
- [4] Mišić, D. (2012). Učenik između tradicionalnog i savremenog u učenju engleskog jezika i uloga nastavnika i školskog bibliotekara. *Inovacije u nastavi- časopis za savremenu nastavu*, 25(1), 127-133.
- [5] Ignjačević, A. (2003). Engleski jezik u obrazovnim sistemima Evrope i Srbije. *Nastava i vaspitanje*, 52(2-3), 195-205.